

DBHn azterketa tradizionalen eskema apurtzea ez da utopia bat

Ikasgaia ba ote dakizun frogatzeko eta horren arabera nota jartzeko hiruhileko amaierako azterketarik ez dago Laskorain ikastolan, Derrigorrezko Bigarren Hezkuntzaren lehen zikloan. Baina orduan, nola ebaluatzen dituzte ikasleak? Nondik ateratzen da azken kalifikazioa? Batxilerrera ongi prestatuta iristen al dira?... “DBHn aldaketak egitea ez da ohikoa eta ez da erraza, baina ez da ezinezkoa”, kontatu digute.

  MIKEL GARCIA IDIAKEZ

Hasieratik utzi digute garbi: azterketak egin egiten dituzte Tolosako Laskorain ikastolan, baina ez modu tradizionalen. Ez dira ikasgaia amaitutakoan kalifikazioa jartzeko balio duten etsaminak, dira prozesuan zehar egiten diren probak, askotan kalifikaziorik ez daramatenak, ikasleek jakiteko zer ari diren ongi egiten –zeren ikaslearen indarguneak azpimarratzea, motibatze aukera paregabea izateaz gain, ikasteko modu eraginkorra da– eta zer duten hobetzeko –indarrak non jarri seinalatzen diete, zerrendatu ordeztasunak saturatuko duten akats eta hobetu beharreko pila bat–. Irakaslearen oharrek lagunduta, ikasleak aurrera egiten segitzeko tresna bat gehiago dira azterketak, baina oro har ez dira amaierako probak. Zazpi ikastola ari dira eredu horretan lanean, Laskorainen DBH1en eza zuri zuten iaz, ikasturte honetan Lehen Hezkuntzako 5. mailatik hasita Derrigorrezko Bigarren Hezkuntzako 2. mailara inplementatu dute, eta pixkanaka maila guztietara zabaltzea da asmoa, Batxilerrereko urteak barne. Bidean aurkituriko galdere, kezka eta ondorioetan murgildu aurretik, kontatu dezagun proiektua pausoz pauso.

Ikasleak bi izar eta desio bat jasotzen ditu, ongi egindako bi gauza eta hobetu beharreko bat.

“Ikerketek diote ongi egiten dugunetik ikasten dugula batez ere, eta gainera, zein inportantea den motibazioa eta ilusioa mantentzeko”

Derrigorrezko Bigarren Hezkuntzako eredu oso zaharkituta zegoela eta, diziplina arteko proiektuei eman diete bide Laskorainen: gero eta eskola gehiagok egiten duten gisan, arlo eta ikasgai ezberdinetako jakintzak eta erronkak uztartzen dituzten proiektuan egiten dute lan ikasleek, eta horri lotuta ulertu behar da martxan jarri duten ebaluazio sistema. Hala azaldu digute Ainhoa Artolazabal Laskoraingo zuzendariak eta Ion Ander Maiz pedagogia arduradunak.

“Ikerketek diotenez, azterketa tradizionalak badute eragina ikas-prozesuaren hobekuntzan, baina ahanzturaren kurbak gero beherakada handia du; alegia, memorizatzen dugu, baina denbora gutxian jakintza horretako asko ahaztu egiten zaigu. Aldiz, ebaluazio hezigarriak bide bat erakusten digu, azterketa amaieran egin beharrean, hasieran eta prozesuan zehar eginda ikasleari esaten diolako momentuoro non dagoen, zer egiten duen ongi eta zer hobetu behar duen, eta guk hor kokatzen ditugu etsaminak, beste ebaluazio tresna batzuekin batera. Azterketa horrek ez dauka kalifikaziorik, irakasle gisa ez zaidalako interesatzen azterketa horretan zenbateraino demostratu didan, baizik eta ondoren eskatuko diodan integrazio jardueran, proiektuan, idazlanean edo dena delakoan erabiltzen jakitea. Kompetentziei jarraiki, ikasitakoa testuinguru errealean erabiltzea baita helburua”.

BI IZAR ETA DESIO BAT

Azterketaren funtzioa erabat aldatzen da, eta horregatik da hain inportantea azterketa “ongi” irakurtzen jakitea, ondorio baliagarriak ateratzeko. Bide horretan, jakina, irakaslearen feedbacka

Ainhoa Artolazabal Laskorain
ikastolako zuzendaria eta Ion Ander
Maiz pedagogia arduraduna.

funtsezkoa da. Azterketaren ostean, baina baita proiektuen, lan baten, aurkezpen edo idazlan baten ostean ere –ebaluzeko erreminten artean, bat gehiago baino ez delako etsamina–, feedbacka antolatuta dute Laskorainen: ikasleak bi izar eta desio bat jasotzen ditu, ongi egindako bi gauza eta hobetu beharreko bat. “Ongi egin dituenak azpimarratuta, hurrengoetan ere errepikatzeko eraginkorragoa delako, ikerketek diote ongi egiten dugunetik ikasten dugula batez ere, eta gainera, zein inportantea den motibazioa eta ilusioa mantentzeko. Hobetu beharrekoari begira, berriz, ohitura dugu boligrafo gorria hartu eta akats guztiak identifikatzeko, baina ikasleari hori bakarrik ematen badiogu, arriskua dago ikaslea kolapsatzekoa, lehentasunak zein diren eta indarrak non jarri ez asmatzekoa. Aldiz, irakasle gisa pentsatzen badut zein den lanaren edo proiektuaren helburua, hori lortzeko zertan –edo zein alderditan– zentratu behar duen ikasleak, hori helarazita lagundu egingo diogu aurrera egiten”. Gauzak nola adierazi ere garrantzitsua da, ez baita berdina akatsa seinatzea edo hobetu beharrekoa zer den azaltzea. “Ez dezagun ahaztu, denok dugu zer hobetu, beti dago zerbait hobetzeko, eta ikasprozesuan eta bizitzan halaxe da, hori ez da akats bat, garatzen joatea da”.

“Ikasleek askoz hobeto egiten dute trantsizioa ebaluzio hezigarritantz, irakasleek eta familiek baino. Azken finean, Lehen Hezkuntza gehiago gerturatzen da eredu berri honetara; aldatzen ginenak DBHko irakasleak ginen”

Adibide adierazgarria jarri digu arduradun pedagogikoak: “Txipiroiak tintan egiteko ikastaroan izena eman eta sukaldariak esaten badigu gatzaren puntuarekin asmatu dugula, tipula oso ongi gorritu dugula, hurrengoan ere ederki asko gogoratuko dugu. Aldiz, denbora guztian esaten ari bazaigu tipula gutxi, gatz gehiegi, tinta ere gaizki... nahaspila ederra sor dakiguke buruan, ez dugu dena prozesatuko; hobe da zertan zentratu adieraztea. Ebaluzio hezigarrian, txipiroiak egin bitartean probatu eta

probatu ari da sukaldaria, autoerregulatzen, apur bat gatz gutxiago eta ur gehiago, perrexila gutxiago... eta helburua da pixkanaka ikasleak berak jakitea kontrolatzen ea gatza ongi bota duen, ez dezan denbora guztian alboan irakaslea izan hori esaten”.

Hobetu eta hobetu, noiz arte, baina? Izango delako txipiroiak tintan primeran inoiz egingo ez dituen ikaslerik. “Irakasleak saiatu behar du ikaslea ahalik eta gehien gerturatu dadila arrakasta horretara, baina bakoitza bere neurrian: idazlanean justu ibili den ikasleari ez diogu esango Bikaina lortzeko egin behar duen guztia, joan beharko da eskalatzen, modelatzen, pixkanaka aldamioa egiten... eta feedback pertsonalizatua da eraginkorra. Horretan saiatzen gara, ahal dugun neurrian, ditugun ratioak kontuan hartuta”.

AZTERKETARI GORAZARRE

Aurretik aipaturiko guztia aintzat hartzen badugu, gure solaskideek diote azterketak oso tresna egokia direla ikasleak bere ikasketa prozesuari buruz gogoetatzeko eta autoerregulatzeko. Proba horretarako gaiak lantzen eta prestatzen jarriko da ikaslea, une jakin batean egoera jakin bati erantzuten, bakarrik, talde kooperatiborik eta irakasleen laguntzarik gabe, “eta hori

ere ikasketa da, baina hori probokatu nahi dugulako jarri behar da azterketa, eta ez alderantziz, azterketa ohituraz jarri, eta ondorioz hori guztia probokatu". Zer probokatu nahi den ere giltza da: ez da berdin "etzi azterketa egingo dugu" botatzea ikasgelan, edo ikasleei esatea "etzi idazlan bat egingo dugu, eta bertan landuko ditugu aurreko asteetan ikasitako hau, hori eta bestea".

EBALUAZIO-ALDIAK ETA AZKEN KALIFIKAZIOA

Ikasurte hasieran, aurre-ebaluazio bat egiten dute Laskorainen, kokatzeko. Ondoren, nahiz eta esan bezala etengabeko ebaluazio sistema erabili, ebaluazio-aldi edo sasoiak beste bi dira: abendu-urtarrilean bata, eta maiatza-ekainean bestea. Ikastetxe gehienetan hiru dira ebaluazio-aldiak, baina ikasurtea hasi eta hiru hilabetera ondorioren bat ateratzeko goizegi dela eta ikasleak ez dituztela artean nahikoa ezagutzen iritzi diote Laskorainen. Ikasleak, bai probetan, bai bi ebaluazio aldietan, lau lorpen mailaren arabera feedbacka jasotzen du: Hobetzekoa, Oinarrizkoa, Aurreratua eta Aditua. Ebaluazio-aldi deituriko horietan, ordura arte jasotako entrega, lan, proiektu, azterketa eta ebidentzia horiekin guztiekin kalifikatzen dituzte helburuak, eta ondorioz, dekretuak es-

DBHn eredu berria ezartzeko hautatu dituzten irakasle gehienak Batxilerrean irakasle aritzen direnak dira, eta berme handia da beren iritzia, ikasleek Batxilerrean aurkituko dutena ongi dakiten irakasleak direlako

katzen dituen konpetentzia zehatzak. "Lau-hileroko ebaluazio garaia mugarrria da, ezin dugulako eduki berarekin etengabe egon, baina ezta ere ez du esan nahi ikasleak eskuraturiko lorpen maila ezingo duenik hobetu. Batetik, edukiak barneratu ez baditu, indartze neurriak ditugu, aste bat antolatzen da beharra dutenekin talde txikitari aritzeko eta errefortzua eskaintzeko, eta aukera dute erreuperatzeko. Bestetik, bigarren ebaluazioari begira -ikasurte amaierakoa-, eduki berriei heldu arren,

prozedurak hobetzen bai jarraitu dezake ikasleak, konpetentziak hobetzen, eta dekretuak dio konpetentziak ebaluatu behar ditugula. Edukiak modu bat dira konpetentzia horiek lortzeko". Aipaturiko lau lorpen mailak (Hobetzekoa, Oinarrizkoa, Aurreratua, Aditua) bosteko bihurtu behar ditu ikastetxe orok ikasurte bukaeran, Hezkuntza Sailak hala eskatuta: Gutxiegi, Nahikoa, Ongi, oso ongi, Bikain.

Familiak ere jasotzen du feedbacka, ikasleak baino gutxiago, laburpen bat. Proiektu bakoitzaren bukaeran buletina bidaltzen da etxera, proiektuak bilatzen dituen helburuekin, helburu bakoitzaren lorpen mailarekin eta irakasleak egindako hiru iruzkinekin: bi indargune eta hobetzeko bat. Ebaluazio-aldi bakoitzaren bukaeran, ikasgai bakoitzaren laburpena iristen da etxera, helburuekin, lorpen mailarekin eta tutorearen iruzkinekin.

KEZKAK, BELDURRAK ETA ONDORIOAK

"Ikasleek askoz hobeto egiten dute trantsizioa ebaluazio hezigarrirantz, irakasleek eta familiekin baino. Azken finean, Lehen Hezkuntza, etapa bezala eta dituen ezaugarriengatik, gehiago gerturatzeko da eredu berri honetara; aldatzen ginenak DBHko irakasleak ginen, beraz,

aldatu behar dugunak DBHko irakasleak eta familiak gara”. Baina halere, kezka eta beldurrak sortzea guztiz naturala eta humanoa dela diote, eta horregatik horiek identifikatzen eta dena ongi azaltzen saiatu dira aurretik. Errepikatzen den mamua zera izan ohi da, “aldaketa hauekin, gero Batxilerrean ongi moldatuko dira ikasleak?”.

Batetik, mamu hori bestela ere beti hor egon dela aipatu digute solaskideek –saltoa beti izan da handia Batxilerrera, eta DBHn ere mailaz maila salto handiak nabari ohi dituzte ikasleek–. “Konpetentziak oinarri dituen Eki ikas-materiala sartu genuenean ere, kezka berdinak azaleratu ziren, eta datuak hor daude, emaitzek ez dute okerrera egin Batxilerrean”.

Bestetik, iaz DBHko lehenengo mailan eredu berria ezartzeko Laskorainen hautatu zituzten irakasle gehien-gehienak Batxilerreko 2. mailan irakasle aritu ohi direnak izan ziren, eta berme handia da beren iritzia, ikasleek Batxilerrean aurkituko dutena ongi dakiten irakasleak direlako. Bada, irakasle horiek aho batez esan dute ez liratekeela lehenengo eredura itzuliko, bide zuzenean ikusten dutela aldaketa.

“Aldaketak egitea ez da ezinezkoa, baina gure esku dagoena egin dezakegu, hezkuntza sisteman dena ez baitago gure esku”

Ibilbidea iaz hasi zuten eta “ez zen erraza izan”, onartu dute, lana eskatzen duelako, sistema informatikoa aldatzea, material berria sortzea, irakasleak materialgintzarako eta formaziorako liberatzea... eta baliabideak eta dirua ere behar direlako. Gainera, aurreko etapetan baino zailagoa da DBHn aldaketak egitea, curriculumaren eskakizunak gero eta zehatzagoak direlako, egiturak berak ez duelako laguntzen –tutoreak ez du Lehen Hezkuntzan duen pisua, esaterako–, eta erreportaje honetan ebaluazio sisteman zentratu garen arren, hori aldatzeko eredu bera

eraldatu behar delako. “Baina ez da ezinezkoa”, gogoratu dute. Hori bai, “gure esku dagoena egin dezakegu, hezkuntza sisteman dena ez baitago gure esku”.

Aldaketaren ikasturtea positiboa izan da, irakasleak gustura daude eta ikasleak ere bai –hori da haiengandik jaso dutena–, eta eredu berriarekin ikasi ikasten dutela diote Maizek eta Artolazabalek. Orain urtarrilean egingo dute balorazio sakonagoa, baina argi dute zer hobetua izango dutela, ikasleei eurei esaten dieten moduan, beti dagoelako zer hobetu. Beste esperientzietatik, proiektuetatik eta ikastetxeetatik elikatzen eta ikasten jarraitzea gustatuko litzaieke, gainera.

Horren isla, duela gutxi Neus Sanmartí unibertsitateko irakasle eta ikerlari kataluniarrarekin eta haren taldearekin izandako bilera. Sanmartí erreferente bat da ebaluazio hezigarriari dagokionean, urteak daramatza gaia ikertzen eta ikastetxeak laguntzen, Ebaluatu Ikasteko lantaldearen buru. “Zer egiten ari garen azaldu genien, gure kezka eta galderak partekatu genituen, eta ikusi genuen bide onetik ari garela”. Eta hori ere akuilu da, jakina, erronkari ilusioz eta indartsu eusteko. ●

Urtarrilekoa, kalean!

**EUSKARA
IKASLEA
ZARA?
IRAKASLEA?**

- **EUSKARAZ IRAKURTZEKO OHITURARIK EZ DUTENENTZAT**
- **BALIAGARRIA EUSKARA IRAKASLEENTZAT**
- **10 ZENBAKI URTEAN**

Egin harpidetza aizu.eus atarian. Harpidetza digitala, paperezkoa edo digitala+paperezkoa.

“Kalifikazioak ebaluazio osoa baldintzatzen du”

Bestelako ebaluazio eredu baten aldeko borroka eta gogoeta ez dira berriak. Horren erakusgarri, LAB sindikatuak duela urte batzuk gidaturiko prozesua: ebaluazioaz hitz egiteko jardunaldiak antolatu zituen, eta bertan ezagutu genituen azterketarik gabe funtzionatzen zuten ikastetxeak; hori bai, Lehen Hezkuntzakoak. *Ikastetxe hauetan etsaminik gabe ebaluatzen dute* erreportajearen kontatu genuen (ARGIA astekariaren 2.547 zenbakian).

Jardunaldien baitan, mahai-inguru baten bueltan ere jorratu zuten gaia. Ane Ablanedo irakaslearentzat, esaterako, hutsunea da egiten dena ez dela ebaluazioa, kalifikazioa baizik, eta horrek baldintzatzen duela ebaluazio osoa. “Kalifikatzen duzun momentutik, gutxienekoa da gero zein ebaluazio egingo duzun, zeren nota jarri eta ikasturtea pasako al duen esan behar duzu, eta hori zalantzan jarri gabe, alferrik da. Dena da ebaluagarria? Bai, baina ezin da dena kalifikatu. Batzuetan obsesionatzen gara ea ebaluazio objektiboa posible den, ohartu gabe objektibotasuna bilatzen dugula kalifikatu behar dugulako: kalifikatu behar badugu, izan dadila ahalik eta objektiboen. Kalifikatzen ez dugu-

nean, behaketa ez da objektiboa, nola izango da objektiboa!”.

Auto-ebaluatzeaz ere kritikoa aritu zen: “Ados nago irakasle eta ikasleen arteko asanbladekin, ikastetxeko bizitzaz edo ikasitakoaz eztabaidatu dezaten, baina ebaluazioari lotuta, azkenaldian bada joera bat hurrari bere prozesuan parte hartuarazteko, eta teoriarik ongi dago, baldin eta ulertzen badu hurrak nondik egiten den ebaluazio hori, zeren berak badaki zer egiten duen ongi eta zer gaizki, baina ez du modu txarrean bizi, harik eta helduarentzat gaizki dagoen hori hobetu behar duela esaten zaion arte. Ebaluazioa ikaslearekin adostearren arriskua da ikaslea bera bihurtzea bere buruaren polizia; irakasleak kalifikatu behar badu, irakasleak egin dezala, irakasleak jarri diezaiola 5 bat, ez diezaiola ikasleak bere buruari jarri 5 hori”.

Alexander Barandiaran irakasleak ere hausnarketa interesgarria utzi zuen, ikasleak ebaluatetik harago irakasleen jarduna ebaluatzeke aukeraz: “Ez dakit ikasleari esaten ote diogun ebaluatu dezala baita ere irakasleak berarekin izan duen jarrera, bere nahiak eta erritmoak errespetatuak izan al diren, zerbaiterako balio izan al dion ikasitakoak... Bestela betikora

goaz, beste modu batean betikoa errepikatzen, fokua bakarrik ikasleetan jarriz, eta ez inguruan”.

EBALUAZIO HEZITZAILEAREN DEKALOGOA

Hezitzaileentzat lagungarri, dekalogoak kaleratu zuen sindikatuak, prozesu haren guztiaren emaitza. Laburrean, hamar ideia nagusi barnebiltzen ditu: ebaluazio eredu propioa behar da (zer, nola, noiz, nork eta zertarako ebaluatu aztertuta); ebaluatzea ez da kalifikatzea, eta indarguneak eta ahulguneak identifikatzeaz gain, horien zergatiak aztertu eta hobetzeko neurriak ezartzeko balio behar du; kanpo ebaluazioak ez du lehentasun izan behar; ikasle bakoitzaren erritmo, gaitasun, testuinguru eta berezitasunak ulertuz eta errespetatuz garatu behar da ebaluazioa; konpetentzietan ebaluatzeke formazioa indartu, marko erreferentziala osatu eta tresnak nahiz ereduak beharrezkoak dira; curriculum baldin bada bide-orria, etengabe ebaluatu beharreko atala da curriculum bera; notak eta kalifikazio-txostenak alboratu eta konpetentzien gaineko balorazio-txostenak hobesten dira; eta hezitzaileen, ikastetxeen eta sistemaren ebaluazioa ere beharrezkoa da. ●

Eskuineko irudian, Alexander Barandiaran, Lore Erriondo eta Ane Ablanedo, ebaluazio hezitzailearen inguruko jardunaldietan.